

Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych

Badanie uczniów szkół gimnazjalnych.

Powiat Tucholski – 2013

Wykonawca:

Studio Diagnozy i Profilaktyki
30-011 Kraków
ul. Oboźna 17/5
tel. (12) 446-42-60

Spis treści

Problemy społeczne w środowisku uczniów szkół gimnazjalnych.....	3
Grupa badawcza	3
Cel badania.....	3
Uczniowie szkół gimnazjalnych a substancje psychoaktywne	3
Spożywanie alkoholu wśród uczniów szkół gimnazjalnych	5
Zachowania związane z używaniem narkotyków i dopalaczy.....	12
Wnioski	27
Metodologia oraz opis badania	30

Problemy społeczne w środowisku uczniów szkół gimnazjalnych

Grupa badawcza

W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 1216 uczniów szkół gimnazjalnych (582 uczennice i 634 uczniów). Średnia wieku w szkołach gimnazjalnych wyniosła 14,6 lat. Ankieta składała się z 40 pytań zamkniętych.

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych: używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu oraz używania narkotyków i dopalaczy.

Uczniowie szkół gimnazjalnych a substancje psychoaktywne

Badanie miało na celu, między innymi, analizę stopnia używania substancji psychoaktywnych przez gimnazjalistów. Analiza dotyczyła rozpowszechnienia picia alkoholu oraz używania narkotyków, a także okoliczności towarzyszących tym zachowaniom i postaw wobec substancji psychoaktywnych. Ankieta została skonstruowana w taki sposób, by możliwe było porównanie wyników tego badania z wynikami badania ogólnopolskiego, zrealizowanego w ramach międzynarodowego projektu „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD). W raporcie diagnozy uzyskane wyniki odnoszone są do wyników badania ESPAD zrealizowanego na reprezentatywnej próbie uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18) w 2011 roku. W naszym badaniu, uwzględniliśmy jedynie uczniów szkół gimnazjalnych. Poniższa tabela ilustruje nasilenie zażywania alkoholu, używania narkotyków i dopalaczy wśród gimnazjalistów w powiecie tucholskim:

Tab. 1. Nasilenie określonych problemów społecznych w grupie uczniów szkół gimnazjalnych.

Problem społeczny	Ogółem		Uczennice		Uczniowie	
	N	%	N	%	N	%
Picie alkoholu	707	58,7	329	56,8	378	60,5
Używanie narkotyków	107	8,8	43	7,5	64	10,3
Używanie dopalaczy	79	6,5	33	5,7	46	7,4

N – ilość osób, które przyznają się do używania środków psychoaktywnych

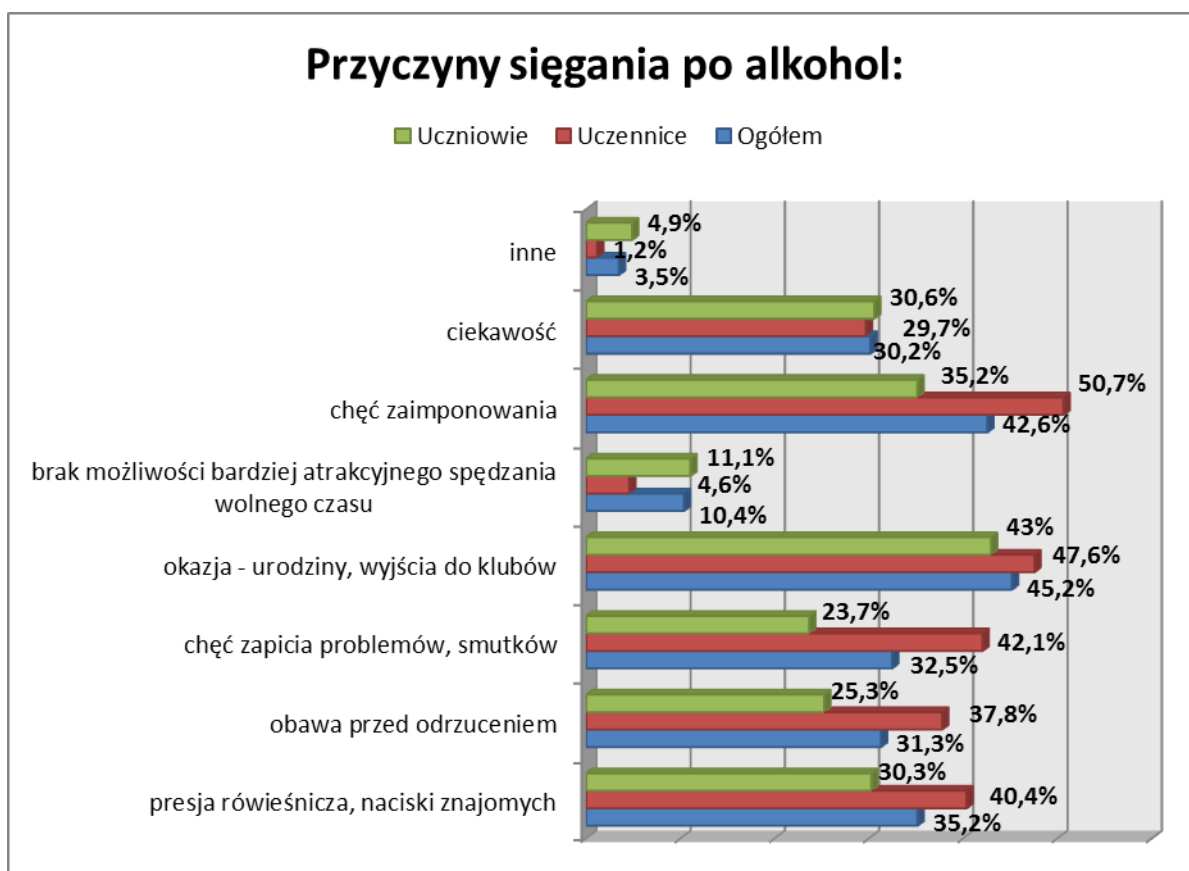
Z otrzymanych rezultatów wynika, że do wypicia alkoholu przynajmniej raz w życiu przyznaje się 58,7% badanych gimnazjalistów. Alkohol jest środkiem psychoaktywnym najbardziej rozpowszechnionym wśród młodych ludzi w porównaniu z papierosami i narkotykami. Uzyskane wyniki są znacznie niższe od wyników badań ESPAD z 2011 roku, w których chociaż raz w ciągu całego życia piło 87,3% uczniów szkół gimnazjalnych.

8,8% badanych gimnazjalistów przyznało, że przynajmniej raz w życiu użyło narkotyków. Badania prowadzone w Polsce co kilka lat wskazują na obniżanie się problemu narkotykowego wśród młodych ludzi, sondaż KBPN (Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii) z 2008 roku określił ilość młodych ludzi mających kontakty z narkotykami na poziomie 15%.

Używanie dopalaczy przez uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim jest na niższym poziomie niż wynik ogólnopolskich badań ESPAD z 2011 roku. W naszym badaniu 6,5% gimnazjalistów kiedykolwiek używało dopalaczy, zaś w badaniu ESPAD z 2011 roku odsetek uczniów szkół gimnazjalnych, którzy kiedykolwiek używali dopalaczy wyniósł 10,5%. W następnej kolejności zostaną dokładnie przeanalizowane formy używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych oraz okoliczności, w jakich mają one miejsce.

Spożywanie alkoholu wśród uczniów szkół gimnazjalnych

Jak to już zostało zaznaczone, alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną używką w środowisku młodych ludzi, co potwierdzają prowadzone sondaże. Przyczyny sięgania po alkohol mogą być różne, od społecznych i towarzyskich, po próbę radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Otrzymane rezultaty przedstawiono na wykresie. Każdy badany mógł zaznaczyć kilka odpowiedzi.

Jako najczęstszą przyczynę spożywania alkoholu uczniowie szkół gimnazjalnych podawali chęć zaimponowania innym oraz okazje towarzyskie, takie jak urodziny, wizyty w pubie bądź dyskoteci. Jest to zgodne z polską obyczajowością, według której spotkania rodzinne i towarzyskie powinny odbywać się przy napojach alkoholowych. Ponadto badani gimnazjaliści wskazywali często a chęć zapicia problemów, obawę przed odrzuceniem, presję rówieśniczą. Badane dziewczęta częściej niż badani chłopcy wskazywały na chęć zaimponowania, chęć zapicia problemów i smutków, obawę przed odrzuceniem oraz presję rówieśniczą.

W pytaniu o dostępność alkoholu w środowisku uczniów szkoły gimnazjalnej w powiecie tucholskim wystąpiło niewielkie zróżnicowanie odpowiedzi w zależności od płci badanych. 23,5% badanych chłopców oraz 19,7% badanych dziewcząt ocenia zakup alkoholu jako bardzo trudny lub raczej trudny. 37,7% badanych dziewcząt oraz 33,7% badanych chłopców ocenia zakup alkoholu jako czynność raczej łatwą bądź bardzo łatwą. Wśród badanych gimnazjalistów ponad jedna trzecia (35,5%) ankietowanych uznała zakup alkoholu za czynność bardzo łatwą bądź raczej łatwą, 26% ankietowanych wskazało, że alkohol trudno jest kupić, ale jak się zna odpowiednie osoby, jest to możliwe, zaś dla 21,7% ankietowanych zakup alkoholu jest raczej trudny lub bardzo trudny. **Łatwy dostęp do alkoholu dla osób niepełnoletnich jest sprzeczny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 1982 r., wyraźnie zabraniającej sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.** Uzyskane rezultaty obrazuje poniższa tabela.

Tab. 2. Ocena dostępności alkoholu w środowisku lokalnym przez gimnazjalistów w powiecie tucholskim.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić alkohol jest?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Bardzo trudno	10,1%	6,6%	13,3%
Raczej trudno	11,6%	13,1%	10,2%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby, to można	26%	29,7%	22,7%
Raczej łatwo	18,2%	22,3%	14,5%
Bardzo łatwo	17,3%	15,4%	19,2%
Nie wiem	16,7%	13%	20,1%

Otrzymane rezultaty mogą być alarmujące, choć są niższe od wyników badań ESPAD z 2011 roku, w których 49,3% gimnazjalistów deklaruje, że zakup piwa jest dla nich bardzo łatwy, 39,5% gimnazjalistów uznaje zakup wina za czynność bardzo łatwą, zaś 33,4% gimnazjalistów wypowiada się w ten sposób o kupowaniu wódki.

Tab. 3. Ocena dostępności alkoholu w środowisku lokalnym przez gimnazjalistów w gminach w powiecie tucholskim.

Procent badanych, dla których zakup alkoholu jest raczej łatwy lub bardzo łatwy	Ogółem
Powiat tucholski	35,5%
Gmina Cekcyn	38,4%
Gmina Gostycyn	33,8%
Gmina Śliwice	41,4%
Gmina Lubiewo	28,7%
Gmina Kęsowo	34%
Gmina i Miasto Tuchola	36,1%

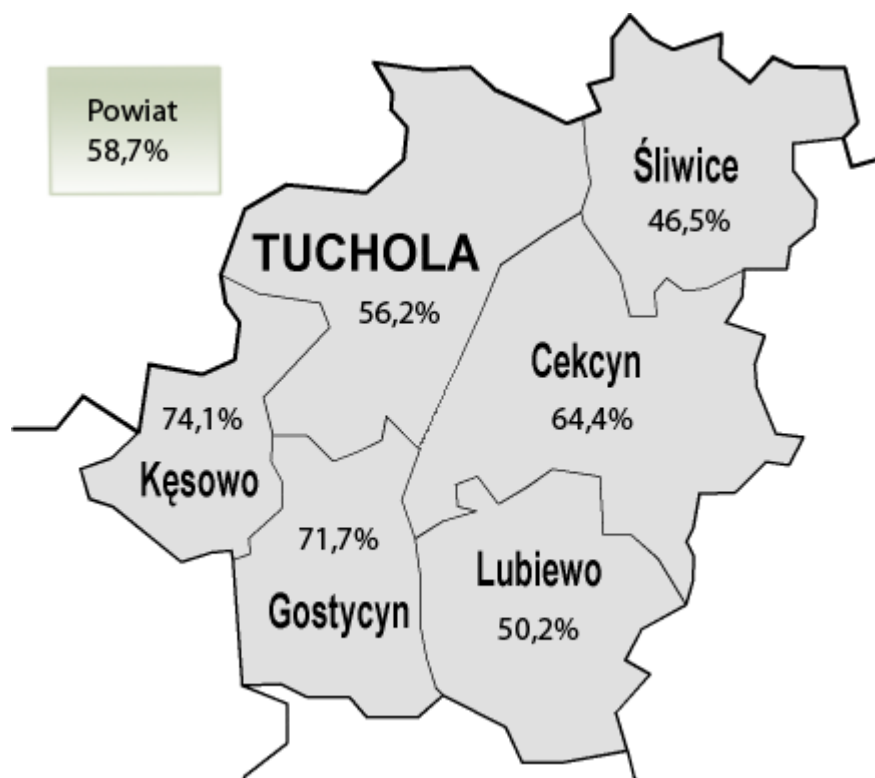
Powyższa tabela przedstawia odsetek badanych uczniów w szkołach gimnazjalnych w gminach w powiecie tucholskim, którzy ocenili zakup alkoholu w swoim środowisku jako raczej łatwy lub bardzo łatwy. Wystąpiły różnice w odpowiedziach uczniów w poszczególnych gminach w powiecie tucholskim. Najwyższy odsetek badanych uczniów, dla których zakup alkoholu jest łatwy wystąpił w gminie Śliwice, natomiast najniższy odsetek badanych uczniów odpowiadających w ten sposób wystąpił w gminie Lubiewo.

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uczniów na pytanie o spożywanie kiedykolwiek przez nich napojów alkoholowych.

Tab. 4. Spożywanie napojów alkoholowych przez uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim.

Czy spożywałeś kiedykolwiek alkohol?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Nigdy	41,3%	43,2%	39,5%
1-2 razy	24,9%	26,8%	23,3%
3-9 razy	15,5%	17,1%	14,1%
10 lub więcej	18,3%	13%	23,1%

Wystąpiło zróżnicowanie odpowiedzi w zależności od płci badanych uczniów. W powiecie tucholskim alkohol piło przynajmniej raz w życiu 60,5% badanych chłopców oraz 56,8% badanych dziewcząt, co stanowi duży odsetek młodych ludzi mających kontakt z alkoholem. W badaniu ESPAD z 2011 roku kiedykolwiek w życiu piło alkohol 89% gimnazjalistów oraz 85,6% gimnazjalistek.

Ryc. 1. Odsetek badanych uczniów szkół gimnazjalnych w gminach na terenie powiatu tucholskiego, którzy przyznali, że przynajmniej raz w życiu spożyli napoje alkoholowe. W ramce przedstawiono procent dla całego powiatu tucholskiego.

Powyzsza rycina przedstawia procent badanych uczniów szkół gimnazjalnych w gminach w powiecie tucholskim, którzy przynajmniej raz w życiu spożyli alkohol. Najwyższy odsetek badanych uczniów mających kontakt z alkoholem wystąpił w gminach Kęsowo oraz Gostycyn, natomiast najniższy w gminie Śliwice.

Średni wiek pierwszego kontaktu z alkoholem wyniósł dla uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim 12 lat. Jeśli chodzi o okoliczności pierwszego kontaktu z alkoholem w grupie badanych dziewcząt oraz chłopców wystąpiły niewielkie różnice. Szczegółowe zestawienie wyników dla powiatu tucholskiego znajduje się w poniższej tabeli.

Tab. 5. Okoliczności pierwszego spożycia alkoholu przez gimnazjalistów w powiecie tucholskim. Procenty dotyczą uczniów, którzy wcześniej deklaruje spożycie alkoholu przynajmniej raz w życiu.

W jakiej sytuacji po raz pierwszy miałeś kontakt z alkoholem?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
W szkole	2,4%	1,3%	3,5%
Na dyskotecę/w pubie	22,3%	24,6%	20,1%
Na wakacjach	38,1%	40,1%	36,3%
Na wagarach	2,1%	1,3%	2,9%
W domu	19,3%	18,1%	20,3%
W innej sytuacji	15,7%	14,6%	16,9%

Picie alkoholu po raz pierwszy w czasie wakacji zadeklarowało 38,1% badanych gimnazjalistów. Jedna piąta gimnazjalistów miała pierwszy kontakt z alkoholem w domu lub na dyskotecę. Badani młodzi mieszkańcy powiatu tucholskiego deklaruje ponadto, że spożywali po raz pierwszy napoje alkoholowe w trakcie różnych okazji, jak urodziny, spotkania rodzinne, spotkania ze znajomymi, wesela oraz zabawy sylwestrowe.

Spożywanie alkoholu przez uczniów szkoły gimnazjalnej było najczęściej wynikiem własnej inicjatywy. W ten sposób odpowiedziało 77,8% gimnazjalistów mających kontakt z alkoholem (82,7% dziewcząt oraz 73,6% chłopców mających kontakt z alkoholem). Ponadto młode osoby były namawiane do spożycia alkoholu przez znajomych. Odpowiedziało w ten sposób 15,2% uczniów szkoły gimnazjalnej, którzy mieli wcześniej kontakt z alkoholem (12,5% dziewcząt oraz 17,7% chłopców, którzy deklaruje wcześniej kontakt z alkoholem) Badani uczniowie szkół gimnazjalnych również wskazywali na inne okoliczności, jak spożywanie napojów alkoholowych podczas rodzinnych uroczystości (7% gimnazjalistów mających kontakt z alkoholem, 4,8% dziewcząt oraz 8,7% chłopców, mających kontakt z alkoholem).

Ponad połowa gimnazjalistów, którzy deklaruje wcześniej kontakt z alkoholem (53,6%) spożywała alkohol okazjonalnie (kilka razy w roku), 9,7% gimnazjalistów – kilka razy w miesiącu, 11,4% gimnazjalistów – średnio raz w miesiącu, 3% gimnazjalistów – więcej niż raz w tygodniu, 4,2% gimnazjalistów – prawie codziennie, a kolejnych

18,1% uczniów szkoły gimnazjalnej spróbowało alkoholu tylko raz w życiu. Wystąpiły pewne różnice w odpowiedziach badanych chłopców i dziewcząt. 59,1% dziewcząt oraz 48,4% chłopców, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem, spożywało alkohol okazjonalnie, 10,2% dziewcząt oraz 12,5% chłopców – średnio raz w miesiącu, 6,7% dziewcząt oraz 12,5% chłopców – kilka razy w miesiącu, 1,3% dziewcząt oraz 4,6% chłopców – więcej niż raz w tygodniu, 2,9% dziewcząt oraz 5,5% chłopców – prawie codziennie, zaś 19,8% dziewcząt oraz 16,5% chłopców spróbowało alkoholu tylko raz w życiu.

Tab. 6. Rodzaje alkoholu spożywanego przez gimnazjalistów oraz częstotliwość ich spożywania. Procenty dotyczą wszystkich uczniów, a nie tylko tych, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem.

	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
PIWO			
Nigdy	55,6%	56,1%	55,2%
1-2 razy	22,6%	23,7%	21,6%
3-9 razy	12%	14,4%	9,8%
10 i więcej razy	9,8%	5,8%	13,4%
WINO			
Nigdy	71,6%	71,7%	71,5%
1-2 razy	19,8%	21,1%	18,6%
3-9 razy	5,5%	5%	6%
10 i więcej razy	3,1%	2,2%	3,9%
NAPOJE WYSOKOPROCENTOWE (DRINKI, WÓDKA, WHISKY)			
Nigdy	62,2%	63,6%	60,9%
1-2 razy	21,3%	23%	19,7%
3-9 razy	10%	8,4%	11,5%
10 i więcej razy	6,5%	5%	7,9%

Spożycie piwa wśród uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim wynosi 44,4%, spożywanie wina — 28,4%. Natomiast poziom picia napojów wysokoprocentowych wynosi 25,1%. Wystąpiło niewielkie zróżnicowanie odpowiedzi badanych dziewcząt i chłopców.

Kolejne pytanie dotyczyło upojenia alkoholowego. Picie w znacznych ilościach, które prowadzi do przekraczania progu nietrzeźwości, może powodować uszczerbek na zdrowiu oraz występowanie nagannych zachowań, zaburzających porządek publiczny. Zapytaliśmy uczniów, czy zdarzyło się im kiedykolwiek upić (stracić kontrolę nad swoim zachowaniem).

Wśród gimnazjalistów, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu, dwie trzecie uczniów (65,1%) nie miało tego typu doświadczeń, 15,6% gimnazjalistów – upiło się tylko raz, 8,6% gimnazjalistów upiło się 2 razy, 5,6% gimnazjalistów upiło się 3-5 razy w swoim życiu, 1,1% gimnazjalistów upiło się 6-9 razy, zaś 4,1% gimnazjalistów – ponad 10 razy.

Podsumowując, 19% gimnazjalistów (odsetki dotyczą wszystkich uczniów, a nie tylko tych, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem) przynajmniej raz w życiu upiło się, tracąc kontrolę nad własnym zachowaniem. Tyle samo badanych chłopców (19%), co badanych dziewcząt (18,9%) deklarowało, że przynajmniej raz w życiu się upiło. W badaniu ESPAD w 2011 roku uwzględniono dwa poziomy nadmiernego spożycia napojów alkoholowych: przekroczenie progu nietrzeźwości oraz silne upicie się (wypicie tyle, żeby zataczać się, bełkotać, nie pamiętać, co się działo). Do przekroczenia progu nietrzeźwości chociaż raz w życiu przyznało się 48,6% gimnazjalistów, zaś do silnego upicia się chociaż w życiu przyznało się 44,5% gimnazjalistów. Wyniki uzyskane w naszym badaniu wskazują na znacznie niższy odsetek uczniów szkoły gimnazjalnej, którzy posiadali tego typu doświadczenia.

Rodzina odgrywa istotną rolę w wychowywaniu młodego pokolenia. Rodzice mogą mieć decydujący wpływ na podejmowanie doświadczeń z substancjami psychoaktywnymi przez ich dzieci, dlatego też ta kwestia została poruszona w badaniach. Uczniowie udzielali odpowiedzi na pytanie o reakcję rodziców w sytuacji, gdy wrócili do domu pod wpływem alkoholu.

Tab. 7. Reakcja rodziców na stan upojenia alkoholowego gimnazjalistów w powiecie tucholskim.

Jeśli wróciłeś do domu pod wpływem alkoholu, jaka była reakcja Twoich rodziców?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Zdenerwowali się i nakrzyczeli na mnie	11,3%	10,3%	12,3%
Ukarali mnie	4,1%	3,2%	5%
Nie zorientowali się	26,8%	31,4%	22,6%
Zauważyli, ale nie zareagowali	3,1%	2,6%	3,5%
Taka sytuacja nie miała miejsca	54,7%	52,6%	56,6%

W ponad połowie przypadków nie zaistniała w ogóle sytuacja, w której badany wrócił do domu pod wpływem alkoholu i zastał rodziców. W sytuacji, kiedy rodzice rozpoznają stan upojenia alkoholowego u dzieci, czasami reagują gniewem i stosują kary, takie jak zakazy. **Niepokojący wydaje się jednak znaczny odsetek sytuacji, w których rodzice nie zorientowali się, że ich dzieci znajdują się pod wpływem alkoholu.**

Zachowania związane z używaniem narkotyków i dopalaczy

Jeżeli chodzi o dostęp do narkotyków wśród młodych mieszkańców powiatu tucholskiego, 15,5% uczniów twierdzi, że zakup narkotyków byłby dla nich raczej łatwy lub bardzo łatwy. Dość wysoki odsetek uczniów wskazywał, że narkotyki jest trudno kupić, jednak w sytuacji znajomości określonych osób jest to jak najbardziej możliwe. 18,9% badanych dziewcząt oraz 12,4% badanych chłopców określiło kupno narkotyku jako raczej łatwe bądź bardzo łatwe zadanie. 24,4% badanych gimnazjalistów (18,2% badanych dziewcząt i 30,1% badanych chłopców) deklaruje, że posiadanie i używanie narkotyków powinno być legalne.

Tab. 8. Ocena dostępności narkotyków w środowisku lokalnym przez uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić narkotyki jest?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Bardzo trudno	27,4%	21,5%	32,9%
Raczej trudno	14,2%	16,4%	11,9%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	23%	25,3%	21%
Raczej łatwo	9,9%	13,5%	6,6%
Bardzo łatwo	5,6%	5,4%	5,8%
Nie wiem	19,9%	18%	21,8%

Tab. 9. Ocena dostępności narkotyków w środowisku lokalnym przez gimnazjalistów w gminach w powiecie tucholskim.

Procent badanych, dla których zakup narkotyków jest raczej łatwy lub bardzo łatwy	Ogółem
Powiat tucholski	15,5%
Gmina Cekcyn	14%
Gmina Gostycyn	15,2%
Gmina Śliwice	16,3%
Gmina Lubiewo	11,1%
Gmina Kęsowo	10,3%
Gmina i Miasto Tuchola	20,6%

Powyższa tabela przedstawia odsetek badanych uczniów w szkołach gimnazjalnych w gminach w powiecie tucholskim, którzy ocenili zakup narkotyków w swoim środowisku jako raczej łatwy lub bardzo łatwy. Wystąpiły różnice w odpowiedziach uczniów w poszczególnych gminach w powiecie tucholskim. Najwyższy odsetek badanych uczniów, dla których zakup narkotyków jest łatwy wystąpił w gminie i mieście Tuchola, natomiast najniższy odsetek badanych uczniów odpowiadających w ten sposób wystąpił w gminach Kęsowo oraz Lubiewo.

Blisko połowa badanych uczniów w powiecie tucholskim deklaruje, że nie posiada wiedzy na temat tego, gdzie można najłatwiej zaopatrzyć się w narkotyki. Badani uczniowie najczęściej wskazują na dyskotekę jako miejsce, gdzie łatwo można kupić narkotyki. Wynik ten jest zgodny z badaniami ESPAD z 2011 roku, w których najwięcej badanych uczniów wskazywało na dyskoteki. Niepokoi informacja, że dla niektórych uczniów miejscem, w którym najłatwiej można kupić narkotyki, jest szkoła. Wynik ten wskazuje na potrzebę zwracania większej uwagi przez nauczycieli oraz innych pracowników na to, co się dzieje w szkole

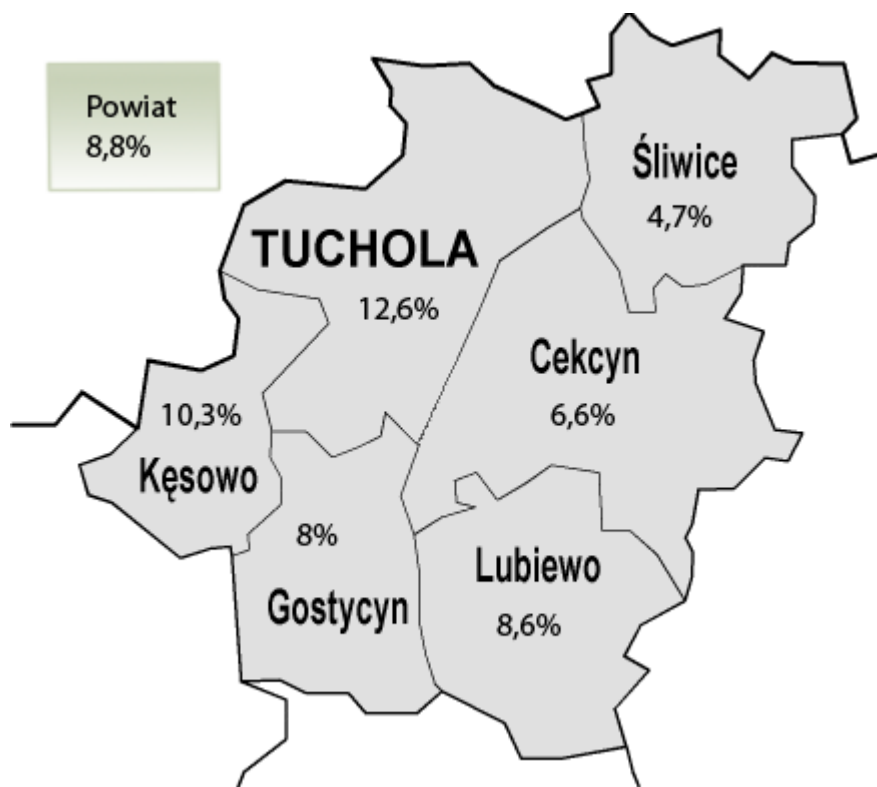
Tab. 10. Wiedza uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim na temat miejsc, w których można kupić narkotyki.

Gdzie, według Ciebie, najłatwiej można kupić narkotyki?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Na podwórku	6,6%	7,6%	5,6%
Na dyskotecze	19,5%	21,4%	17,6%
W szkole	9%	9,1%	8,9%
Można zamówić przez telefon	7,9%	7,9%	7,9%
Można zamówić przez Internet	11,7%	12,3%	11,1%
Nie wiem	45,4%	41,7%	49%

8,9% uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim przynajmniej raz w życiu użyło narkotyków. Nieznacznie niższy odsetek badanych dziewcząt (7,5%) niż badanych chłopców (10,3%) posiadał doświadczenia z używaniem narkotyków. W przypadku badanych uczniów średni wiek inicjacji narkotykowej wyniósł 13 lat. Poniższa tabela przedstawia rozkład wyników na pytanie o używanie narkotyków.

Tab. 11. Używanie narkotyków przez uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim.

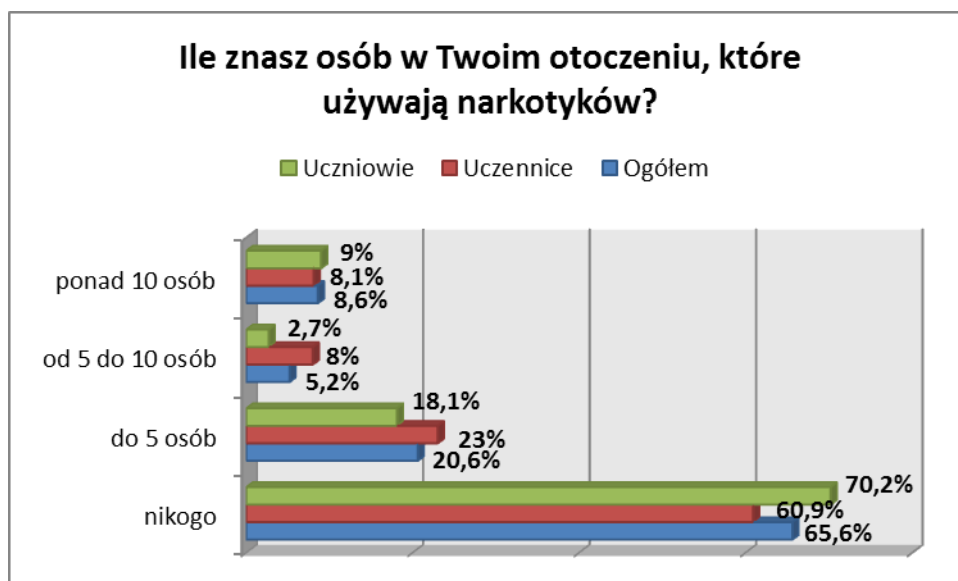
Czy używałeś kiedykolwiek narkotyków	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Nigdy	91,1%	92,5%	89,7%
1-2 razy	4,3%	4%	4,5%
3-9 razy	1,8%	1%	2,6%
10 lub więcej	2,8%	2,5%	3,2%

Ryc. 2. Odsetek badanych uczniów szkół gimnazjalnych w gminach na terenie powiatu tucholskiego, którzy przyznali, że przynajmniej raz w życiu użyli narkotyków. W ramce przedstawiono procent dla całego powiatu tucholskiego.

Powyższa rycina przedstawia procent badanych uczniów szkół gimnazjalnych w gminach w powiecie tucholskim, którzy przynajmniej raz w życiu zażyli narkotyk. Najwyższy odsetek uczniów mających kontakt z narkotykami wystąpił w gminie i mieście Tuchola, natomiast najniższy w gminie Śliwice.

Problem używania narkotyków przez młodych ludzi widoczny jest również przy pytaniu o to, ile zna się osób używających substancji odurzających. Poznanie rozpowszechnienia używania substancji w najbliższym otoczeniu pozwala w przybliżeniu oszacować ryzyko sięgania po nie. Wystąpiły różnice w odpowiedziach badanych ze względu na ich płeć. 60,9% badanych dziewcząt oraz 70,2% badanych chłopców nie zna nikogo, kto używa narkotyków, 23% badanych dziewcząt oraz 18,1% badanych chłopców zna do 5 osób, 8% badanych dziewcząt oraz 2,7% badanych chłopców zna od 5 do 10 osób, zaś 8,1% badanych dziewcząt oraz 9% badanych chłopców zna ponad 10 osób.

Dwie trzecie uczniów nie zna nikogo, 29,3% uczniów zna do 10 osób, zaś 8,8% uczniów zna ponad 10 osób w najbliższym otoczeniu, które używają narkotyków. Uzyskane wyniki w powiecie tucholskim są niższe od wyników badań ogólnopolskich. Według badań ESPAD z 2011 roku, 61,7% gimnazjalistów ma wśród swoich przyjaciół osoby, które palą marihuanę lub haszysz, 22,7% gimnazjalistów deklaruje, że ma wśród przyjaciół osoby, które biorą środki uspokajające lub nasenne bez zlecenia lekarza, 16,2% gimnazjalistów ma wśród przyjaciół osoby, które biorą Ecstasy, zaś 17,5% gimnazjalistów ma wśród przyjaciół osoby używające środków wziewnych.

Jeżeli chodzi o inicjatywę pierwszego kontaktu z narkotykami, wśród gimnazjalistów, którzy deklarowali wcześniej kontakt z narkotykami, 53,2% uczniów (50% dziewcząt oraz 55,1% chłopców, mających kontakt z narkotykami) zrobiło to bez niczyjej namowy, 18% gimnazjalistów (21,4% dziewcząt oraz 15,9% chłopców, mających kontakt z narkotykami) zostało namówionych przez znajomych, 9,9% gimnazjalistów (7,1% dziewcząt oraz 11,6% chłopców, mających kontakt z narkotykami) zostało namówionych przez osobę, która chciała sprzedać narkotyk, zaś 18% gimnazjalistów (21,4% dziewcząt oraz 17,4% chłopców, mających kontakt z narkotykami) wskazało na inne okoliczności.

Zapytaliśmy również uczniów, którzy deklarowali zażywanie narkotyków, o okoliczności pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Młodzi mieszkańcy powiatu tucholskiego mieli najczęściej pierwszy kontakt z substancjami psychoaktywnymi

w czasie wakacji (35,5% uczniów, 26,8% badanych dziewcząt i 40,9% badanych chłopców, którzy mieli kontakt z narkotykami) oraz w czasie wolnym (21,5% uczniów, 29,3% badanych dziewcząt oraz 16,7% badanych chłopców, którzy mieli kontakt z narkotykami). Szczegółowy rozkład wyników ukazuje poniższa tabela.

Tab. 12. Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami. Procenty odnoszą się do grupy uczniów, którzy wcześniej deklarowali używanie narkotyków.

Gdzie po raz pierwszy użyłeś narkotyków?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Szkoła	6,5%	7,3%	6,1%
Dyskoteka/pub	11,2%	7,3%	13,6
Wakacje	35,5%	26,8%	40,9%
Czas wolny/po lekcjach	21,5%	29,3%	16,7%
Dom	2,8%	2,4%	3%
Wagary	3,7%	7,3%	1,5%
Inne	18,7%	19,5%	18,2%

Zadaliśmy również pytanie o to, jak często młodzi ludzie używają narkotyków. Procenty odnoszą się do uczniów, którzy wcześniej deklarowali kontakt z narkotykami. Wśród gimnazjalistów, 33,3% uczniów (40% dziewcząt oraz 29,2% chłopców) używało narkotyków okazjonalnie, 34,3% uczniów (35% dziewcząt oraz 33,8% chłopców) spróbowało narkotyku tylko raz w życiu, 4,8% uczniów (5% dziewcząt oraz 4,6% chłopców) używało narkotyków więcej niż raz w tygodniu, 9,5% uczniów (2,5% dziewcząt oraz 13,8% chłopców) używało narkotyków średnio raz w miesiącu, 8,6% uczniów używało narkotyków (5% dziewcząt oraz 10,8% chłopców) kilka razy w miesiącu, zaś 9,5% uczniów (12,5% dziewcząt oraz 7,7% chłopców) używało narkotyków prawie codziennie.

Gimnazjaliści, którzy mieli kontakt z narkotykami, zostali zapytani o to, od jak dawna używają tych substancji psychoaktywnych. 16% gimnazjalistów (24,4% dziewcząt i 10,8% chłopców) używało narkotyków mniej niż pół roku, 22,6% gimnazjalistów (14,6% dziewcząt i 27,7% chłopców) używało narkotyków od roku, zaś 31,1% gimnazjalistów (26,8% dziewcząt i 33,8% chłopców) ponad dwa lata.

Istotną informacją jest rodzaj substancji odurzających, po które sięgają młodzi ludzie oraz częstotliwość używania tych substancji w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Najbardziej rozpowszechnionymi substancjami odurzającymi wśród uczniów szkół gimnazjalnych jest marihuana oraz jej pochodne. Poniższa tabela zawiera rozkład odpowiedzi na pytanie o rodzaj używanych narkotyków.

Tab. 13. Używanie różnych rodzajów substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim. Procenty odnoszą się do wszystkich badanych uczniów, a nie tylko tych, którzy wcześniej deklarowali użycie narkotyku.

Substancja		Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Marihuana lub jej pochodne	Nigdy	93,5%	93,7%	93,4%
	1-2 razy	3%	3,4%	2,7%
	3-9 razy	1,6%	1,4%	1,7%
	10 i więcej razy	1,9%	1,5%	2,2%
Amfetamina	Nigdy	96,6%	97,1%	96,3%
	1-2 razy	1,1%	1,2%	0,9%
	3-9 razy	1%	0,5%	1,4%
	10 i więcej razy	1,3%	1,2%	1,4%
LSD	Nigdy	97,2%	97,6%	96,8%
	1-2 razy	0,9%	1%	0,8%
	3-9 razy	0,8%	0,5%	1,1%
	10 i więcej razy	1,1%	0,9%	1,3%
Ecstasy	Nigdy	97,1%	97,8%	96,3%
	1-2 razy	1,4%	1,2%	1,6%
	3-9 razy	0,7%	0,7%	0,8%
	10 i więcej razy	0,8%	0,3%	1,3%
Środki nasenne	Nigdy	96,4%	96,8%	96%
	1-2 razy	1,3%	0,9%	1,7%
	3-9 razy	0,9%	0,9%	0,9%
	10 i więcej razy	1,4%	1,4%	1,4%
Środki nasenne + alkohol	Nigdy	96,7%	96,9%	96,5%
	1-2 razy	1,3%	1%	1,6%
	3-9 razy	0,6%	0,7%	0,5%
	10 i więcej razy	1,4%	1,4%	1,4%
Klej, rozpuszczalnik	Nigdy	97%	98,2%	96%
	1-2 razy	1,3%	0,5%	2,1%
	3-9 razy	0,5%	0,3%	0,6%
	10 i więcej razy	1,2%	1%	1,3%
Sterydy anaboliczne	Nigdy	97,2%	97,8%	96,7%
	1-2 razy	0,8%	0,5%	1,1%
	3-9 razy	0,6%	0,5%	0,6%
	10 i więcej razy	1,4%	1,2%	1,6%
Grzyby halucynogenne	Nigdy	96,8%	97,7%	96,2%
	1-2 razy	1,2%	1%	1,3%
	3-9 razy	0,5%	0,3%	0,6%
	10 i więcej razy	1,5%	1%	1,9%
Kokaina	Nigdy	96,4%	96,5%	96%
	1-2 razy	1,7%	1,4%	2,1%
	3-9 razy	0,7%	1,2%	0,3%
	10 i więcej razy	1,2%	0,9%	1,6%

Leki bez wskazań lekarzy	Nigdy	95,2%	94,9%	95,3%
	1-2 razy	1,7%	2,2%	1,3%
	3-9 razy	1%	0,7%	1,3%
	10 i więcej razy	2,1%	2,2%	2,1%

Pozytywną informacją uzyskaną podczas badania są deklaracje większości uczniów, że nie sięgnęliby po narkotyki, nawet gdyby zdarzyła się ku temu okazja. W ten sposób odpowiadało 84,9% uczniów szkoły gimnazjalnej (84,4% badanych dziewcząt i 85,4% badanych chłopców). Informacje te mogą świadczyć o dużej świadomości związanej ze szkodliwością narkotyków oraz konsekwencjami ich zażywania wśród uczniów.

Rosnącym problemem, z którym boryka się wiele krajów jest dostępność na rynku (mimo głośnej akcji zamknięcia sklepów) produktów nazywanych dopalaczami. Postanowiliśmy zbadać skalę zjawiska stosowania dopalaczy wśród uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim. Kolejne pytanie dotyczyło dostępności dopalaczy wśród młodych mieszkańców powiatu tucholskiego.

Tab. 14. Ocena dostępności dopalaczy w środowisku lokalnym przez uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić dopalacze jest?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Bardzo trudno	21,3%	14,9%	27,1%
Raczej trudno	16,4%	16,6%	16,2%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	19,3%	21,3%	17,6%
Raczej łatwo	11,1%	15,1%	7,4%
Bardzo łatwo	6,6%	6,6%	6,6%
Trudno powiedzieć	25,3%	25,6%	25%

Jedna czwarta uczniów szkoły gimnazjalnej nie posiada wiedzy na temat dostępności tych substancji w najbliższej okolicy. Dla 37,7% badanych zakup dopalaczy jest bardzo trudny lub raczej trudny, zaś 17,7% badanych deklaruje, że jest to raczej łatwe lub bardzo łatwe zadanie. Badane dziewczęta oceniają zakup dopalaczy jako łatwiejszy niż badani chłopcy. 21,7% badanych dziewcząt oraz 14% badanych chłopców ocenia zakup dopalaczy

jako raczej łatwe bądź bardzo łatwe zadanie. Młodzi mieszkańcy powiatu tucholskiego oceniają zakup dopalaczy jako znacznie trudniejszy od młodych uczestników badania ESPAD z 2011 roku, w którym 40,5% gimnazjalistów oceniło dopalacze jako raczej łatwo lub bardzo łatwo dostępne. 18,7% uczniów szkół gimnazjalnych (16,5% badanych dziewcząt i 20,8% badanych chłopców) deklaruje, że używanie dopalaczy powinno być legalne.

Tab. 15. Ocena dostępności dopalaczy w środowisku lokalnym przez gimnazjalistów w gminach w powiecie tucholskim.

Procent badanych, dla których zakup dopalaczy jest raczej łatwy lub bardzo łatwy	Ogółem
Powiat tucholski	17,7%
Gmina Cekcyn	14,6%
Gmina Gostycyn	18,4%
Gmina Śliwice	18,6%
Gmina Lubiewo	13,4%
Gmina Kęsowo	13%
Gmina i Miasto Tuchola	22,7%

Powyższa tabela przedstawia odsetek badanych uczniów w szkołach gimnazjalnych w gminach w powiecie tucholskim, którzy ocenili zakup dopalaczy w swoim środowisku jako raczej łatwy lub bardzo łatwy. Wystąpiły różnice w odpowiedziach uczniów w poszczególnych gminach w powiecie tucholskim. Najwyższy odsetek badanych uczniów, dla których zakup dopalaczy jest łatwy wystąpił w gminie i mieście Tuchola, natomiast najniższy odsetek badanych uczniów odpowiadających w ten sposób wystąpił w gminach Kęsowo oraz Lubiewo.

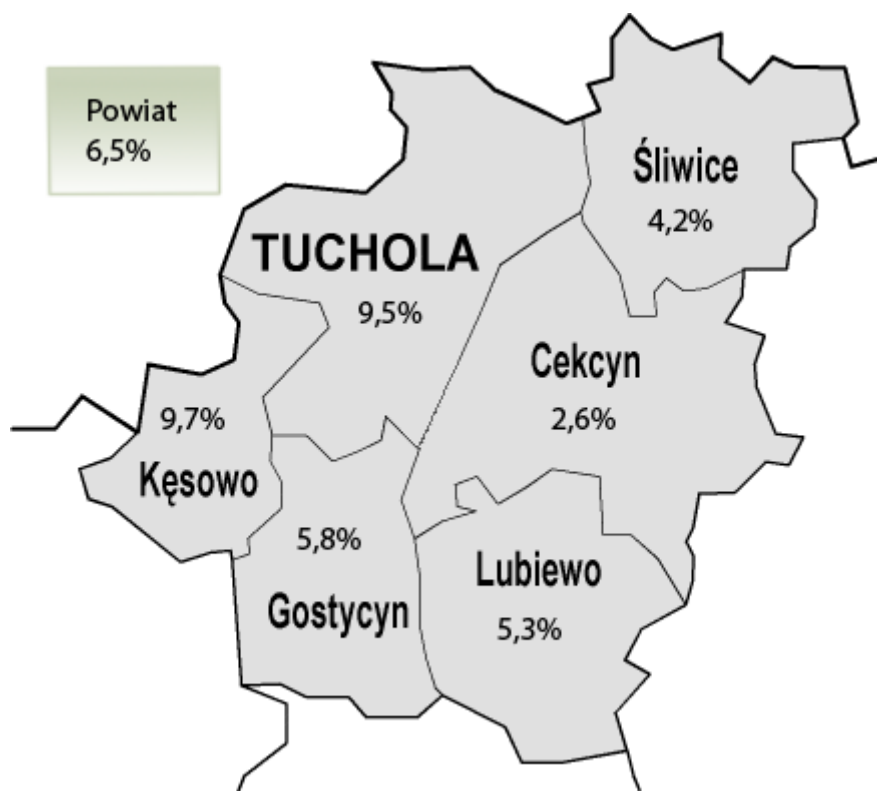
6,5% uczniów szkół gimnazjalnych odpowiedziało twierdząco na pytanie o używanie dopalaczy w ciągu swojego życia. Jeśli chodzi o zróżnicowanie odpowiedzi ze względu na płeć badanych uczniów – 3,8% badanych dziewcząt i 3,4% badanych chłopców miało kontakt z dopalaczami 1-2 razy, 0,7% badanych dziewcząt i 1,8% badanych chłopców – 3-9 razy, zaś 1,2% badanych dziewcząt i 2,3% badanych chłopców – 10 i więcej razy. Średnia wieku pierwszego kontaktu z dopalaczami wyniosła 12,3 lat. Połowa uczniów (49,4% ogółem,

56,3% badanych dziewcząt i 45,1% badanych chłopców), którzy mieli kontakt z dopalaczami, sięgnęli po te substancje z własnej inicjatywy. Jedna piąta uczniów (20,5% ogółem, 21,9% badanych dziewcząt i 19,6% badanych chłopców), którzy mieli kontakt z dopalaczami, zostało namówionych przez znajomych, 10,8% gimnazjalistów (3,1% badanych dziewcząt i 15,7% badanych chłopców) zostało namówionych przez osobę, która chciała sprzedać dopalacze, zaś 19,3% uczniów (18,8% badanych dziewcząt i 19,6% badanych chłopców), którzy mieli kontakt z dopalaczami, wskazało na inną sytuację. Poniższa tabela zawiera rozkład odpowiedzi na pytanie o używanie dopalaczy przez młodych mieszkańców powiatu tucholskiego.

Tab. 16. Używanie dopalaczy przez uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim.

Czy używałeś kiedykolwiek dopalaczy?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Nigdy	93,5%	94,3%	92,6%
1-2 razy	3,6%	3,8%	3,4%
3-9 razy	1,3%	0,7%	1,8%
10 lub więcej	1,8%	1,2%	2,3%

Poniższa rycina przedstawia procent badanych uczniów szkół gimnazjalnych w gminach w powiecie tucholskim, którzy przynajmniej raz w życiu użyli dopalaczy. Najwyższy odsetek uczniów mających kontakt z dopalaczami wystąpił w gminie Kęsowo oraz gminie i mieście Tuchola, natomiast najniższy w gminie Cekcyn.

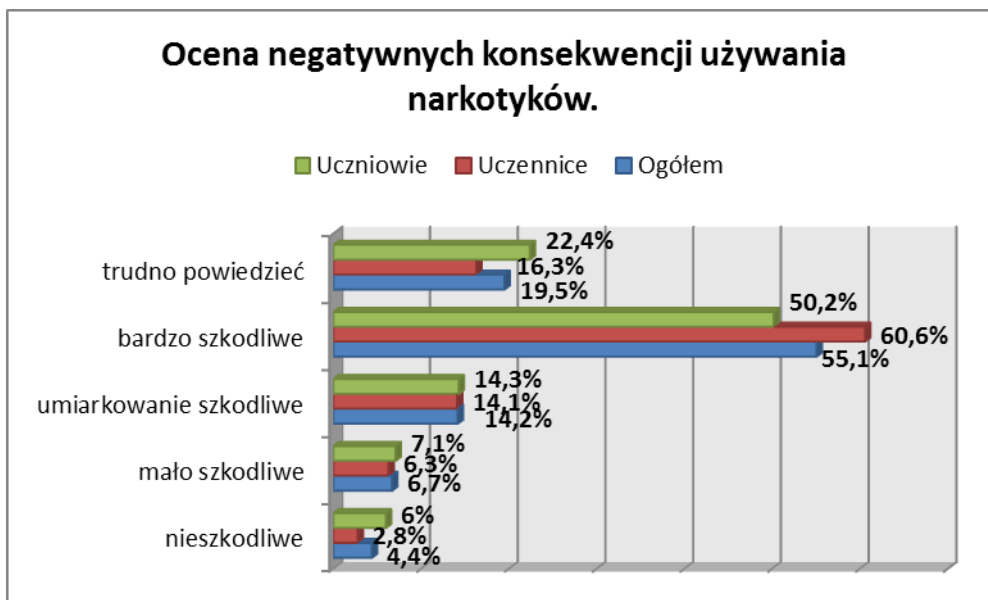
Ryc. 3. Odsetek badanych uczniów szkół gimnazjalnych w gminach na terenie powiatu tucholskiego, którzy przyznali, że przynajmniej raz w życiu użyli dopalaczy. W ramce przedstawiono procent dla całego powiatu tucholskiego.

Zapytaliśmy również badanych o to, czy gdyby mieli okazję spróbować dopalaczy, to czy zdecydowałoby się na to. Twierdząco odpowiedziało 11,9% uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim (12,1% badanych dziewcząt i 11,7% badanych chłopców).

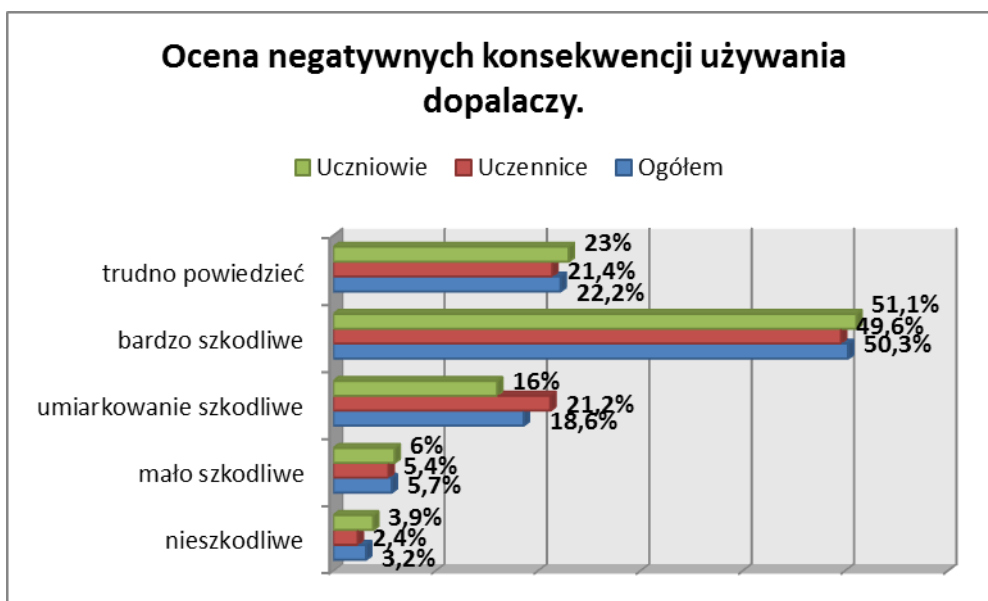
Zapytaliśmy uczniów o przebywanie pod wpływem substancji psychoaktywnych (alkoholu, dopalaczy, narkotyków) na terenie szkoły. Przyznało się do tego 10,4% uczniów szkoły gimnazjalnej. Odpowiedziało w ten sposób 8,8% badanych dziewcząt oraz 12% badanych chłopców. Ponadto 5,4% badanych gimnazjalistów (1,9% badanych dziewcząt i 8,7% badanych chłopców) przyznało, że mieli jakiś konflikt z prawem, będąc pod wpływem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze).

Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę tego, jak bardzo ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą, kiedy używają narkotyków. Większość uczniów, podobnie jak w badaniach ogólnopolskich, dostrzega ryzyko szkód związanych z używaniem substancji

psychoaktywnych. Ponad połowa badanych gimnazjalistów deklaruje, że z używaniem narkotyków wiąże się duże ryzyko.

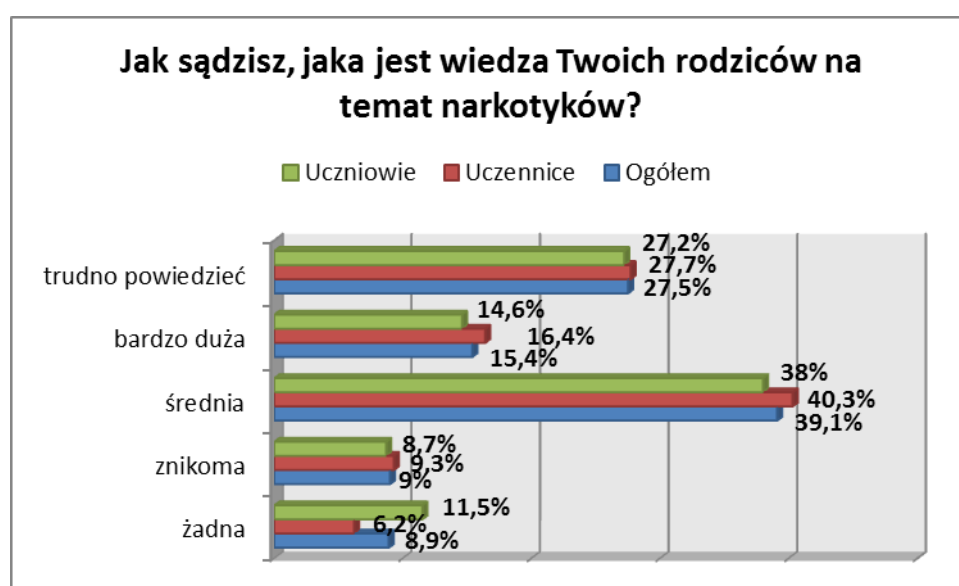

Należy podkreślić, że stosunkowo niewielki odsetek badanych uczniów ocenia ryzyko związane z używaniem narkotyków jako małe lub deklaruje, że w ogóle ryzyka nie ma. Badane dziewczęta częściej niż badani chłopcy deklarują, że ludzie bardzo ryzykują, że sobie zaszkodzą, gdy używają narkotyków.

Zadaliśmy również młodym mieszkańcom powiatu tucholskiego pytanie na temat szkodliwości używania dopalaczy. Rozkład odpowiedzi przedstawia powyższy wykres. Badani gimnazjaliści najczęściej oceniali szkodliwość dopalaczy jako bardzo dużą.

Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę wiedzy i postaw swoich rodziców wobec narkotyków. W przeważającej części uczniowie szkół gimnazjalnych ocenili wiedzę swoich rodziców o narkotykach jako średnią (39,1% uczniów) bądź nie mieli zdania na ten temat (27,5% uczniów). Wystąpiły niewielkie różnice między odpowiedziami badanych dziewcząt i chłopców.

59,1% uczniów szkół gimnazjalnych (59,8% badanych dziewcząt i 58,5% badanych chłopców) deklaruje, że ich opiekunowie rozmawiali z nimi na temat szkodliwości używania narkotyków bądź innych środków zmieniających nastrój. 58,3% uczniów szkół gimnazjalnych (65,4% badanych dziewcząt i 51,6% badanych chłopców) uczestniczyło w zajęciach profilaktycznych na temat szkodliwości używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol). Ponadto 53,5% uczniów szkół gimnazjalnych (60% badanych dziewcząt i 47,6% badanych chłopców) deklaruje, że wiedzą, jak powinni postąpić wobec osoby uzależnionej od substancji psychoaktywnych oraz gdzie mogą szukać wsparcia.

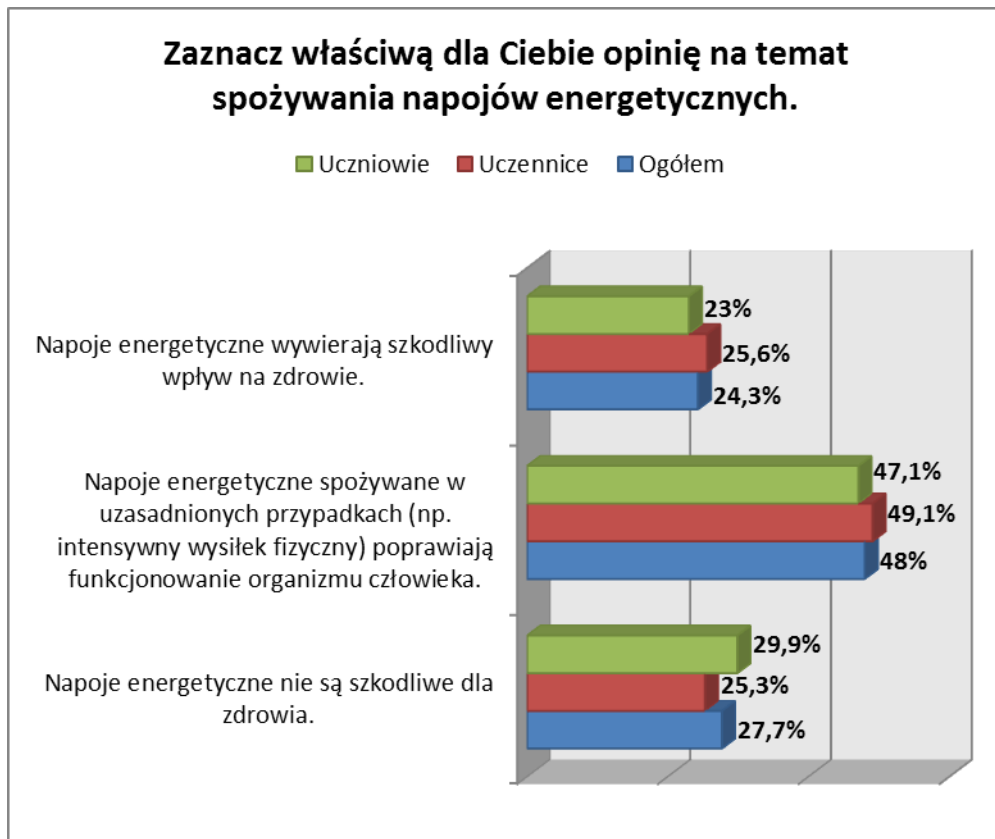
W przypadku pytania o reakcję rodziców na zażywanie narkotyków lub dopalaczy przez własne dzieci, większość uczniów wskazywała na odpowiedzi sugerujące aktywną postawę krytyczną wobec takiego faktu i próbę znalezienia rozwiązania. Stosunkowo

niewielki odsetek młodych ludzi jest przekonany, że ich rodzice nie zareagowałyby na używanie przez nich narkotyków bądź też, że łatwo pogodziliby się z takim faktem. Badani chłopcy częściej niż badane dziewczęta deklaruowali, że rodzice ukaraliby ich w takiej sytuacji, natomiast badane dziewczęta częściej niż badani chłopcy przyznawały, że ich rodzice próbowaliby pomóc znaleźć przyczynę lub zmartwiliby się w takiej sytuacji. Zestawienie wyników dla tego zagadnienia przedstawione zostało w tabeli.

Tab. 17. Postawy rodziców wobec zażywania narkotyków lub dopalaczy przez uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim.

Jak myślisz, jak zareagowałoby Twój rodzice, gdyby dowiedzieli się, że zażywasz narkotyki lub dopalacze?	Ogółem	Uczennice	Uczniowie
Ukarali	28,5%	25,4%	31,7%
Próbowali pomóc znaleźć przyczynę	41,6%	43,9%	39,3%
Pokrzyczeli i „odpuścili”	4,5%	4%	5%
Zmartwiliby się	19,9%	23,3%	16,7%
Nic by nie zrobili	1,8%	1,4%	2,2%
Inne	3,7%	2,1%	5,1%

Młodzi mieszkańcy powiatu tucholskiego zostali również zapytani o ocenę szkodliwości dostępnych na rynku napojów energetycznych. Blisko połowa gimnazjalistów deklaruje, że napoje energetyczne spożywane w uzasadnionych wypadkach (np. intensywny wysiłek fizyczny) poprawiają funkcjonowanie człowieka. Jedna czwarta gimnazjalistów uważa, że napoje energetyczne wywierają szkodliwy wpływ na zdrowie, zaś ponad jedna czwarta gimnazjalistów jest przekonanych, że napoje energetyczne nie stanowią żadnego zagrożenia dla zdrowia człowieka. Wystąpiły niewielkie różnice w odpowiedziach badanych chłopców i dziewcząt.

Wnioski

1. Zagrożenia związane z substancjami psychoaktywnymi w środowisku uczniów szkół gimnazjalnych w powiecie tucholskim.

- a) Spożywanie napojów alkoholowych przez badanych gimnazjalistów jest poważnym problemem w powiecie tucholskim. Do spożycia alkoholu przynajmniej raz w życiu przyznało się 58,7% badanych uczniów. Najwyższy odsetek badanych uczniów mających kontakt z alkoholem wystąpił w gminach Kęsowo (74,1%) oraz Gostycyn (71,7%), natomiast najniższy w gminie Śliwice (46,5%). Ponadto 19% badanych gimnazjalistów w powiecie tucholskim przynajmniej raz w życiu upiło się, tracąc kontrolę nad własnym zachowaniem.
- b) Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe badani uczniowie często wskazują na picie okazjonalne, chęć zaimponowania, obawę przed odrzuceniem oraz presję społeczną, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby.
- c) 8,8% badanych uczniów szkół gimnazjalnych przynajmniej raz w życiu użyło narkotyków. Wystąpiło niewielkie zróżnicowanie odpowiedzi badanych dziewcząt i chłopców. 7,5% badanych dziewcząt oraz 10,3% badanych chłopców posiadało doświadczenia z używaniem narkotyków. Najwyższy odsetek uczniów mających kontakt z narkotykami wystąpił w gminie i mieście Tuchola (12,6%), natomiast najniższy w gminie Śliwice (4,7%).
- d) Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp badanych uczniów do substancji psychoaktywnych. 35,5% badanych gimnazjalistów oceniło zakup alkoholu jako raczej łatwe lub bardzo łatwe zadanie, 15,5% badanych gimnazjalistów wypowiedziało się w ten sposób o narkotykach, zaś 17,7% badanych gimnazjalistów przyznało, że zakup dopalaczy jest raczej łatwym lub łatwym zadaniem. Ograniczenie dostępu do substancji psychoaktywnych jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych.

- e) Najwyższy odsetek badanych uczniów, dla których zakup alkoholu jest łatwy wystąpił w gminie Śliwice (41,4%), natomiast najniższy odsetek badanych uczniów odpowiadających w ten sposób wystąpił w gminie Lubiewo (28,7%).
- f) Najwyższy odsetek badanych uczniów, dla których zakup narkotyków jest łatwy wystąpił w gminie i mieście Tuchola (20,6%), natomiast najniższy odsetek badanych uczniów odpowiadających w ten sposób wystąpił w gminach Kęsowo (10,3%) oraz Lubiewo (11,1%).
- g) Najwyższy odsetek badanych uczniów, dla których zakup dopalaczy jest łatwy wystąpił w gminie i mieście Tuchola (22,7%), natomiast najniższy odsetek badanych uczniów odpowiadających w ten sposób wystąpił w gminach Kęsowo (13%) oraz Lubiewo (13,4%).
- h) Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też młodzi ludzie w tym okresie powinni zostać otoczeni szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i dopalaczy.
- i) Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że rodzice często nie zauważają tego, że ich dzieci znajdują się pod wpływem alkoholu. Uzyskane wyniki powinny zaalarmować rodziców i opiekunów, aby poświęcali swoim dzieciom więcej uwagi i nie zapominali o odpowiedzialności, jaką za nie ponoszą.
- j) Odsetek badanych uczniów w powiecie tucholskim, którzy przyznali się do przynajmniej jednokrotnego użycia dopalaczy wyniósł 6,5%, zaś 11,9% badanych gimnazjalistów przyznało, że sięgnęliby po dopalacze, gdyby mieli okazję. Najwyższy odsetek uczniów mających kontakt z dopalaczami wystąpił w gminie Kęsowo (9,7%) oraz gminie i mieście Tuchola (9,5%), natomiast najniższy w gminie Cekcyn (2,6%).
- k) Większość badanych uczniów szkół gimnazjalnych, podobnie jak w badaniach ogólnopolskich, dostrzega ryzyko szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. 59,1% badanych uczniów deklaruje, że ich opiekunowie rozmawiali z nimi na temat szkodliwości używania narkotyków bądź innych środków

zmieniających nastroj. Ponadto 58,3% badanych uczniów uczestniczyło w zajęciach profilaktycznych na temat szkodliwości używania substancji psychoaktywnych

- l) 84,9% badanych gimnazjalistów deklarowało, że nie sięgnęłoby po narkotyki, nawet gdyby nadarzyła się ku temu okazja. Świadczy to o dużej świadomości związanej ze szkodliwością substancji odurzających.
- m) 48% badanych gimnazjalistów przyznało, że napoje energetyczne spożywane w uzasadnionych wypadkach (np. intensywny wysiłek fizyczny) poprawiają funkcjonowanie człowieka.

Metodologia oraz opis badania

W badaniu uczniów szkół gimnazjalnych uwzględnione zostały takie obszary, jak spożywanie alkoholu, używanie narkotyków oraz dopalaczy. Dzieci objęte są ustawowym obowiązkiem nauki szkolnej, dlatego też dobierając jednostki do badania, wybrane zostały szkoły, w których uczniowie zostali poproszeni o wypełnienie kwestionariusza ankiety. Wybór metody ilościowej oraz dobór próby sprawił, że najbardziej dogodną metodą była ankieta w formie aplikacji internetowej. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety na komputerach. Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestników poinformowano o anonimowości badania. Za każdym razem uzyskano zgodę dyrektorów szkół na przeprowadzenie badań w ich placówkach. Według Statystycznego Vademecum Samorządowca z 2012 roku (GUS) w powiecie tucholskim w roku szkolnym 2011/2012 do szkół gimnazjalnych uczęszczało 1819 uczniów, w tym 66 uczniów uczęszczało do szkoły specjalnej. W naszym badaniu wzięło udział 1216 uczniów Gimnazjum w Tucholi, Gimnazjum Powiatowego w Tucholi oraz Gimnazjum nr 2 w Stobnie, Gimnazjum w Cekcynie, Gimnazjum im. Jana Pawła II w Gostycynie, Gimnazjum w Śliwicach, Gimnazjum w Zespole Szkół w Kęsowie oraz Gimnazjum w Zespole Szkół w Żalnie, Gimnazjum w Zespole Szkół w Lubiewie oraz Gimnazjum w Zespole Szkół w Bysławiu.